

ДО 115-РІЧЧЯ ВОЛОДИМИРА СОСЮРИ

22 січня 2013 р. у день Соборності та Свободи України в Київському міському будинку вчителя відбувся літературно-мистецький вечір із нагоди 115-ї річниці від дня народження видатного українського поета Володимира Сосюри.

На сцені портрет В. Сосюри – красивого й молодого, а з динаміка лунає його голос. Ведучий вечора – заступник директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ *Сергій Гальченко* запрошує до слова знаного поета, лауреата багатьох премій і нагород *Бориса Олійника*, котрий запевнив, що має право бути сьогодні на цій сцені, адже путівку в літературу йому дав сам В. Сосюра; *Б. Олійник* згадав також про роботу в “Молоді України” та прочитав вірші, присвячені поетові.

Народний артист України *Олександр Биструшкін* наголосив, через які життєві перипетії довелося пройти молодому поетові й революціонеру, та прочитав його твори, зокрема поезію “Коли поїзд у даль загуркоче”. Народний депутат України *Микола Княжицький* зазначив, що В. Сосюра прожив важке, а часом і трагічне життя, але любив Україну й уболівав за неї так, як ніхто з поетів. *Микола Сом*, поет, один із найстарших лауреатів Премії ім. В. Сосюри, привітав присутніх від імені всіх лауреатів зі святом і зізнався, що голос В. Сосюри він пам’ятає з 1955 р., бо тоді, коли поет читав “Любіть Україну”, усі присутні в залі встали. Заслужений артист України *Петро Бойко* вклонився портрету В. Сосюри і прочитав поезію “Перстень” та інші його твори. Директор Хмельницького літературного музею *Василь Горбатюк* розповів, що 22 січня 1919 р., у День Злуки, В. Сосюра був у Хмельницькому, тому що у “книгосховищах Кам’янець-Подільського університету виявив дві сенсаційні знахідки “козака Сосюри” – вірші “Останній бій” і “То не вітер віє із тьми – домовини...”, а також згадав про його збірку “Пісні крові”, видану в Проскуріві (нині Хмельницький).

Іван Драч поділився спогадами О. Ковіньки про події, пов’язані з віршем В. Сосюри “Любіть Україну”, коли той перебував у ГУЛАГУ. *Петро Перебийніс* розповів, як, будучи головним редактором журналу “Київ”, дізнався від С. Гальченка про твори В. Сосюри, “заховані у спецхранах”, згадав, як вони домовилися надрукувати його твори в журналі, про боротьбу з чиновниками та системою. Зокрема, повний текст поеми “Мазепа” було надруковано у 12 номері журналу за 1988 р. із вступним словом-дослідженням Ю. Барабаша “Іван Мазепа – ще одна літературна версія. Про поему В. Сосюри “Мазепа”. У 1990–1997 рр. в журналі були надруковані також неопубліковані за життя поета поеми з релігійної тематики “Каїн”, “Мойсей”, “Христос”, “Вaal”.

В. Романько із м. Слов’янськ оприлюднив спогади про відвідання В. Сосюрою в 1952 і 1954 рр. їхнього міста; щоб довести, що поет там справді був, довелося шукати свідків, яких виявилось аж п’ятнадцятеро. Нині відкрито меморіальну дошку на будинку педагогічного інституту, де він тоді виступав. Поет *Василь Довжик* прочитав дві байки, а *М. Сіренко*, який добре знав В. Сосюру і знімав його для фільму, також прочитав твори, присвячені поетові. Працівник колишнього Держлітвидаву поет *О. Довгий* розповів про те, як вони запропонували В. Сосюрі, що перебував тоді в матеріальній скруті, надрукувати його вірші, аби видати гонорар, і поет приніс багато зошитів із віршами.

Виступили земляки з Дебальцева – малої батьківщини одного з найшанованіших ліриків світу, ім’я якого золотими літерами вписане в українську літературу (за рішенням ЮНЕСКО В. Сосюру внесено до списку 100 кращих поетів ХХ ст.). Так, начальник відділу культури держадміністрації міста Н. Волошина передала щирі вітання зі святом від літературного Дебальцева, а директор музею Ала Слісарчук розповіла, що при музеї В. Сосюри створено літературний центр, де проводяться щорічні літературні конкурси “Срібні дзвони” за участю юних поетів із 30 міст України, щорічне та обласне літературне свято, виходить літературний альманах “Натхнення”. Великий земляк і сьогодні допомагає молодому поколінню й надихає на творчість, бо ніхто не сказав краще за нього про Донеччину. Свої вірші прочитала лауреат премії “Срібні дзвони” *Анастасія Житнікова*.

Незабаром у місті буде споруджено пам'ятник видатному землякові за проектом Б. Чана, який продемонстрували на вечорі.

Упродовж вечора *С. Гальченко* між виступами розповідав про різні моменти з біографії та творчості В. Сосюри, зокрема про автограф вірша "Навколо радості так мало" (Одеса, 1927), який був вилучений 1929 р. у білоруського поета Олеся Дударя й потрапив до архіву ГПУ БРСР, де й перебував до передачі Україні (1996) з архівів КДБ Білорусії, а зараз зберігається в Інституті літератури, поділився спогадами 1972 р. про передачу родиною архіву поета до Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва, на опис якого дали лише 2 тижні. Там були поеми "Розстріляне безсмертя", "Мазела" та інші твори, про які він раніше ніколи не чув. Зошит із віршами 1918–1919 рр. досі знаходиться в університеті Торонто. 1924 р. була написана поема "Махно", яку тоді ж заборонили не лише друкувати, а навіть читати. Поема вважалася втраченою, хоч потім її список пощастило знайти в м. Прилуки в учителя-пенсіонера Олександра Тихоновича Лебеда.

Слово про поета на вечорі сказали внук *Олексій Олегович Сосюра*, онука *Орися Сосюра* та правнучка *Леся Сосюра*. Перед учасниками виступив народний ансамбль "Купава" Київського національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова (керівник Є. Чепунова, композитор Д. Фоменко) із піснею "Любіть Україну", відбувся показ відео, на якому ці ж слова В. Сосюри, але на музику композитора Б. Фільц виконала хорова капела.

Світлана Селіверстова

